

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 15 października 2020 r.

Pozycja 302

POSTANOWIENIE

z dnia 6 lutego 2020 r.

Sygn. akt Ts 125/18

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Stanisław Piotrowicz,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej L.Z. o zbadanie zgodności:

art. 6 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 300, ze zm.) z art. 67 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 14 sierpnia 2018 r. (data nadania) L.Z. (dalej: skarżący), reprezentowany przez radcę prawnego ustanowionego pełnomocnikiem z wyboru, wystąpił z żądaniem przytoczonym na tle następującego stanu faktycznego.

Decyzją z 17 marca 2016 r. (znak: [...]) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. (dalej: ZUS) odmówił przyznania skarżącemu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. W uzasadnieniu wskazano, że skarżący w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub przed dniem powstania niezdolności do pracy, nie udowodnił wymaganego okresu składkowego oraz nieskładkowego wynoszącego łącznie co najmniej 5 lat. W konsekwencji skarżący nie spełnił warunku przewidzianego w art. 57 ust. 2 w związku z art. 58 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 748, ze zm., obecnie: Dz. U. z 2020 r. poz. 53, dalej: u.e.r.f.u.s.)

Sąd Okręgowy w B. VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (dalej: Sąd Okręgowy) wyrokiem z 30 czerwca 2017 r. (sygn. akt [...]) oddalił odwołanie skarżącego od decyzji ZUS, uznając ją za prawidłową. Ustosunkowując się do argumentacji skarżącego wskazał, że okres pobierania przez niego zasiłku pielęgnacyjnego z tytułu opieki nad niepełnosprawną córką nie może być uznany ani za okres składkowy, ani za okres nieskładkowy.

Sąd Apelacyjny w K. III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 21 grudnia 2017 r. (sygn. akt [...]) oddalił apelację skarżącego od wyroku Sądu Okręgowego. Sąd odwoławczy wyjaśnił, że w przypadku skarżącego okres pobierania zasiłku

pielęgniacyjnego nie może być kwalifikowany jako okres składkowy, ponieważ w trakcie pobierania tego świadczenia na podstawie art. 6 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1778, obecnie: Dz. U. z 2019 r. poz. 300, ze zm.; dalej: u.s.u.s.) nie były opłacane składki na ubezpieczenie społeczne. Jednocześnie okres ten – zdaniem sądu – nie mógł być uznany za okres nieskładkowy, co wynikało wprost z art. 7 pkt 7 u.e.r.f.u.s.

Zaskarżony przepis – zdaniem skarżącego – narusza prawo do zabezpieczenia społecznego w razie niezdolności do pracy ze względu na chorobę (art. 67 ust. 1 Konstytucji). Skarżący wskazał, że art. 6 ust. 2a u.s.u.s. przewiduje ograniczenie w opłacaniu składek emerytalno-rentowych w przypadku pobierania świadczenia pielęgnacyjnego. Jednocześnie ze względu na to ograniczenie skarżący nie spełnił warunków do uzyskania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 25 września 2019 r. skarżący został wezwany do usunięcia braków formalnych wniesionej skargi przez doręczenie pełnomocnictwa szczególnego do sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej, a także reprezentowania skarżącego w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym. Skarżący ponadto został zobowiązany do udokumentowania daty doręczenia: wyroku Sądu Apelacyjnego w K. z 21 grudnia 2017 r. (sygn. akt [...]) oraz postanowienia Sądu Okręgowego w B. z 14 czerwca 2018 r. (sygn. akt [...]).

W odpowiedzi na wezwanie skarżący do pisma z 7 października 2019 r. (data nadania) załączył pełnomocnictwo opatrzone datą 2 października 2019 r. oraz wydruki z systemu śledzenia przesyłek.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p. TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań, jest oczywiście bezzasadna, bądź gdy nie usunięto w terminie braków formalnych skargi (art. 61 ust. 4 pkt 1-3 u.o.t.p. TK).

Trybunał stwierdza, że w niniejszej sprawie wystąpiły dwie przesłanki odmowy nadania skardze dalszego biegu.

Przedmiotem skargi może być tylko ten przepis, który był normatywną podstawą ostatecznego orzeczenia wydanego w sprawie, w związku z którą wniesiono skargę konstytucyjną. Dlatego u.o.t.p. TK zobowiązuje występującego ze skargą do określenia przepisu, o którym mowa w art. 79 ust. 1 Konstytucji (art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p. TK) oraz dołączenia do niej wydanego na jego podstawie orzeczenia (art. 53 ust. 2 pkt 1 u.o.t.p. TK).

Skarżący zakwestionował art. 6 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 300, dalej: u.s.u.s.) w brzmieniu:

„za osobę pobierającą świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy albo zasiłek dla opiekuna wójt, burmistrz lub prezydent miasta opłaca składkę na ubezpieczenia emerytalne i rentowe od podstawy odpowiadającej wysokości odpowiednio:

1) świadczenia pielęgnacyjnego albo specjalnego zasiłku opiekuńczego przysługujących na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych,

2) zasiłku dla opiekuna przysługującego na podstawie przepisów o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów

przez okres niezbędny do uzyskania okresu ubezpieczenia (składkowego i nieskładkowego) odpowiednio 20-letniego przez kobiety i 25-letniego przez mężczyznę”.

Trybunał stwierdza, że powyższy przepis nie był podstawą orzeczenia, w związku z którym skarżący wniósł skargę, tj. wyroku Sądu Apelacyjnego w K. III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 21 grudnia 2017 r. (sygn. akt [...]). W postępowaniu zakończonym tym orzeczeniem sądy oraz organ rentowy rozstrzygały o tym, czy skarżącemu przysługuje prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. W konsekwencji badano spełnienie przesłanek przewidzianych w art. 57 w związku z art. 58 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 53, dalej: u.e.r.f.u.s.). Przyczyną odmowy przyznania skarżącemu prawa do renty było niewykazanie wymaganego okresu składkowego oraz nieskładkowego (art. 57 ust. 2 w związku z art. 58 ust. 2 u.e.r.f.u.s.). W omawianym postępowaniu nie rozstrzygano, czy w przypadku pobierania zasiłku pielęgnacyjnego oraz posiadania 25-letniego okresu ubezpieczenia organ wypłacający to świadczenie powinien odprowadzać składki na ubezpieczenie emerytalno-rentowe.

Skoro zaskarżony przepis nie był podstawą orzeczenia, w związku z którym skarżący wystąpił do Trybunału, to analizowana skarga nie spełnia podstawowego warunku wynikającego z art. 79 ust. 1 Konstytucji, a doprecyzowanego w art. 53 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 pkt 1 u.o.t.p. TK.

Nawet gdyby uznać art. 6 ust. 2a u.s.u.s. za podstawę prawną ostatecznego orzeczenia, to skargę należałoby ocenić jako oczywiście bezzasadną. Wyjaśnić należy, że zakwestionowany przepis prawa musi wykazywać podwójną kwalifikację.

Po pierwsze, zaskarżony przepis powinien być podstawą prawną ostatecznego orzeczenia sądu lub organu administracji publicznej, wydanego w indywidualnej sprawie skarżącego. Po drugie, źródłem naruszenia praw i wolności skarżącego ma być normatywna treść kwestionowanego przepisu, na podstawie którego organ orzekł o tych prawach i wolnościach (zob. postanowienie TK z 9 października 2013 r., sygn. Ts 136/13, OTK ZU II/B/2014, poz. 886).

Trybunał zauważa, że art. 6 ust. 2a u.s.u.s. wprowadza wymóg odprowadzania składek emerytalno-rentowych z tytułu wypłacanego świadczenia pielęgnacyjnego oraz ogranicza ten obowiązek w przypadku osiągnięcia określonego okresu ubezpieczenia. Przepis ten nie zawiera przesłanek, od których uzależnione jest przyznanie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Samodzielnie więc nie może on być źródłem naruszenia prawa skarżącego do zabezpieczenia społecznego w razie niezdolności do pracy ze względu na chorobę. Źródłem takim mogą być ewentualnie przepisy prawa, wprowadzające przesłanki przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Stanowisko Trybunału znajduje potwierdzenie w treści wniesionej skargi. Skarżący przyznał bowiem wprost, że gdyby utracił zdolność do pracy przed wejściem w życie art. 58 ust. 4 u.e.r.f.u.s. to uzyskałby prawo do renty. Dlatego zdaniem Trybunału zakwestionowany art. 6 ust. 2a u.s.u.s. samodzielnie nie może być źródłem naruszenia prawa skarżącego do zabezpieczenia społecznego.

Niezależnie od powyższego skardze należało odmówić nadania dalszego biegu z powodu nieusunięcia braków formalnych skargi. Skarżący został zobowiązany do udokumentowania dat doręczenia wyroku Sądu Apelacyjnego w K. z 21 grudnia 2017 r. (sygn. akt III [...]) oraz postanowienia Sądu Okręgowego w B. z 14 czerwca 2018 r. (sygn. akt [...]). Wezwano go również do doręczenia pełnomocnictwa szczególnego do sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej, a także reprezentowania skarżącego w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym. Zarządzenie sędziego Trybunału Konstytucyjnego skarżący odebrał 30 września 2019 r. Termin do usunięcia braków formalnych upłynął 7 października 2019 r. (art. 61 ust. 3 u.o.t.p. TK).

W odpowiedzi na powyższe zarządzenie skarżący do pisma z 7 października 2019 r. (data nadania) załączył wydruki z systemu śledzenia przesyłek dla przesyłek o numerach:

[...]. Trybunał stwierdza, że wydruki te nie dokumentują dat doręczenia wymienionych orzeczeń sądowych, ponieważ nie zawierają informacji o ich adresacie, odbiorcy oraz zawartości.

Również w zakresie wezwania do doręczenia pełnomocnictwa skarżący nie usunął braków formalnych, gdyż przesłane pełnomocnictwo opatrzone jest datą 2 października 2019 r., a skarga konstytucyjna w niniejszej sprawie została wniesiona 14 sierpnia 2018 r. (data nadania). Trybunał podkreśla, że udzielenie ze skutkiem wstecznym pełnomocnictwa do złożenia skargi konstytucyjnej bądź potwierdzenie tej czynności jako dokonanej przez nienależycie umocowanego pełnomocnika naruszałoby bezwzględny obowiązek zastępowania skarżącego przez adwokata lub radcę prawnego, przewidziany w art. 44 ust. 1 u.o.t.p. TK (por. na gruncie postępowania cywilnego: postanowienie Sądu Najwyższego z 3 lipca 2008 r., IV CZ 47/08, Lex nr 637708; uchwała Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2009 r. wydana w składzie 7 sędziów, III CZP 118/08, Lex nr 470691). W konsekwencji ocenić należy, że skarżący, mimo wezwania sędziego Trybunału Konstytucyjnego, nie usunął braków formalnych skargi. Zgodnie z art. 61 ust. 4 pkt 2 u.o.t.p. TK stanowi to samodzielną przesłankę odmowy nadania skardze dalszego biegu.

W związku z powyższym, Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p. TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.